

EVANGELIKUS

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
 félévre . . . 3 " — "
 negyedévre . . . 1 " 50 "
 Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutca 6. sz.

Felelős szerkesztő:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
 egyszer közölve 7 kr.,
 többször közölve 5 kr.
 Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Ünnepe után. (R. I.) — Hogy lehet az erkölcsi bajokat legbiztosabban megorvosolni? (Sincerus). — Az egyetemes középiskolai bizottság javaslatai. — Belföld. — Külföld. — Vegyesek.

Ünnepe után.

(Hétköznapi reflexiók.)

I.

Egyházunk ezen évszaki ünnepes napjai elmúltak. A keresztyénség eszméje, mely ünnepei isteni gondolataiban szárnyacsattogva magasabb régiókban járt, és merész emelkedéssel a hitvilág szem nem látta, fül nem hallotta végére mehetetlen és kibeszélhetetlen magasságait és mélységeit mérgette. Ilyenkor „ünnepe után“ meglassudott menetekben ismét e földön jár, és a realis világ keresztül-kasul járó útain, ennek rögei közt elmerengve keresi azokat a gondolatokat és igazságokat, melyeket ott fenn ünneplésében látott, és melyeket mégis itt alant feledni nem tud. Valók e azok, vagy csak a vallásos lélek ünnepi látásai, csak álmokképek, melyek ünnepe után a hétköznapiság hideg reflexiói előtt, mint ködfelhők szétfoszlanak, elpárolognak?

„Ünnepe után.“ Még azok közt is, kikre nézve e szónak „ünnepe“ még valami fenségesebb és magasztosabb jelentősége van, találkozik elég oly ember, kinek e czikk elejére írt szó „ünnepe után“ semmi egyebet nem jelent, mint azt, hogy a nyüzsgő élet fekete betűs köznapjai sorából kiemelkedő egy vagy két napja, melyeket a szokás kirívó betűkkel írt be a naptárba, ezek a napok ismét elmúltak. Örömei lezajlottak, énekei elhangzottak, harangjai utolsót kongtak, az oltár tüze kihamvadt, az áhitat lámpái kialudtak, a pap áment mondott, az egyházi az ajtó csikorgásától viszhangzó üres templomot bezárta, az ünneplő sereg szép hosszú sorban hazatakarodott, és szegre akasztva ünnepi köntösét azt mondja: szép volt — elmúlt! Elmúlt egy hétre, egy évre — egy századra! Most már kezdődik az élet, a realis világ. a hétköznap — ünnepe után.

De sok szép ünneplésünk múlik el így — jeltelenül, nyom nélkül — mint az afrikai misszionárius útja a pusztában, melyet a szél nyomban eltakar. Mint az az áldástalan felhő, mely villámot szórva, csattogva — menydörögve iramodott végig a láthatáron a gyenge szívűeket rettentve, a magukat erőseknek hívőket gyönyörködtetve, hanem —

egy csepp harmatot nem ejtett a szomszéd földre, melyet az eltikkadt életerők kelyhükbe zárva eltennének, frissítőül enyhítőül a hétköznapokra. Azok a szemet-fület elbájoló, azok a szívvel-lelket elandalító pompás isteni tiszteletek, remekbe írt cantaték, zsolozsmák, egetverdeső szép szónoklatok és imák, mik milliók szívét áhítattal és szent ihlettel tölték be — mind-mind elmúltak, mint a szivárvány, mely pompás színjátékával egy kis ideig tetszett, és azután — egy kis szél fuvallatára elenyészett. De más is a világ és az ember — ünnepen és aztán hétköznap. Ünnepe után.

Hanem aztán — ki is zsákmányolja ezt a minden idealizmust tagadó világelvűség, és anyagelvűség az egyház, a vallás — a keresztyénség rovására. Ime — nincs vallás! Ime — az a szent felhő, mivel a vallás az oltár pusztá kövét körülveszi — csak füst és pára. Azt mondják csak szent palást az, melyre gyönyörű, a lelket — szívet mámorba ejtő képekkel himet vart vagy a költészet jótékony geniusza azért, hogy a durva anyagvilágot, a rideg valót eltakarja; vagy a tartuffi képmutatás és szenteskedés azért, hogy a rút önzést és bűnt túlvilági fényével és zománczával vegye körül; vagy — a hatalom fűrfangja azért, hogy az emberi kebelben, és a társadalom méhében szunyadó vadállati szenvedélyeket az oltár nimbusával elbűvölje, lekötve tartsa. Mondják, hogy amit a jobbak és nemesbék az emberi lélek magasbra vágyó gerjedelmeinek, Istent kereső, örökigazságot szomjázó soha nem pihenő ösztöneinek neveznek, hogy a mit a szív és lélek a vallás és hit e világontúli örömeiről békéjéről beszél, hogy mindez csak . . . öncsalódás, amit az önző reményektől és földies képzetektől izzott anyagatomok, az irritált és mozgásba hozott agy- és idegrendszer, a beteges fantázia camera obscuráján át rajzolt oda hamar elmuló képekben az égre. Azt mondják — és ez korunknak majdnem egyedüli dogmájává lett — a vallás az ember subjectiv állapotának csak mintegy reflex fénye, valódi lét, tartalom és realitás nélkül.

És — ha ezt csak az utcán mondanák, az a rövidlátásu, hétköznapi ész, mely a dolgokat csak a felszínes tünemények szerint itéli meg, és melynek látköre háza

ablakán keresztül érzéki tapasztalatai körén túl nem terjed, és a melynek mit az ő felfogása mértékével megmérni nem képes, egyáltalában nem létező; ha mondaná a csupa-merő realizmus, mely a kétszerkettő, és merőben tapasztalati tények exact ismeretén túl a tudomány nevére igényt nem tart. Hanem mondja azt — ami magát — nagy arroganciával — a mai tudománynak, e felvilágosodott kor tudományának szereti hirdetni. Nagy fennen dicsekedve mechanikai vívmányaival, természettani ismerettöredékeivel — mert hiszem ezek is nagyobbbrészt — mint a vízszinén támadt buborék — csak fel- és ismét letűnő problémák, csak maiholnapi theorák törékeny értékével bírnak — mint egy oly ember aki mármost minden dolgokat tud, melyek az ég és föld között léteznek, ez a tudomány is oda se néz azoknak a mélyen fekvő titkoknak, melyek ott lenn az emberi kebel mélyeiben vannak, „a melyek elrejtettek a bölcséktől és értelmeseiktől, és megjelentettek a kis gyermekeknek“. A helyett, hogy — amint a valódi tudománynak az emberi kultúra érdekeiben az embermívelés és a humanizálás iránt vett missziójában feladata volna, megkeresné, felismerné azon nyomokat, melyek az emberiségnek kulturái törekvésében, melyek a keresztyén népek állam-alkotási, kifejlési haladási történetében a *keresztyénség oltáraitól a keresztyén mívelődés és polgáriasodás oltáraihoz* vezetnek, tehát a család, a társadalom, az államiasodás, és a jogfejlés erkölcsi megalkotásában a keresztyénségre vallanak; a helyett, hogy a lélektani ok- és okozatok folyamán haladva felkutatná a vallás oltárára emelt hiteles igazságok kérge alatt megpezdült erkölcsi erőket, melyek — mint előtte járó tűzoszlop, vagy mint egy fényes felhő az emberiség haladási ösztöneit inspirálták és irányozták, és — melyeknek lüktető erőiből az ember erkölcsi alkotásaiba még folyton a megújulás és a fenntartás életadó erői, és mozzantató törekvései forrnak; a helyett hogy — mint a tudomány komoly méltóságához illenek, mellyel az jogosítottnak és hivatottnak érzi magát az emberiség legfélértettebb érdekeihez is hozzá szólni, a *történet, és különösen a keresztyén civilizáció történetének, és kifejlésének üterére* és szívverésére tenné kezét, szívét, — és vizsgálná meg komolyan, lelkiismeretesen, hogy mik azok a teremtő eszmék, azok az új életsejtek, melyek a christianizmus fellépésével a világ kifejlés talajába hullottak, mik azok az ethikai impulsusok, melyek annak még hitvitáiban is vernek, és azok az életelvek, a mik a keresztyén mívelődési folyamat oly sajátzerűleg hullámoztatják, irányozzák, és jellegzik, — e helyett mondom — ez „a mai tudomány“ inkább ambicionálva a tömeg azon heroizmusát, mellyel az — mint a költő mondja, szereti a fénylőt, mibe „bele nem tekinthet“. befeketíteni, és a fenségest, mit fel nem ér, a porba rántani, örömet belevegyül ezen kor tudományos vívmányai iránti diadal énekeibe, vagy pedig — egy szokott frázisa szerint „a kor tudományos színvonalán“ magasra emelt kathedráján nagy arroganciával hirdeti: a vallás — meghaladt álláspont, a keresztyénség is csak egy letűnt életperiodus elkorhadt alakzata. Az egyház az ő dogmáival egy kihalt életfejemény herbariuma. Elkopott műszer a családi, társadalmi és állami mechanizmus mozgásba hozására nézve. Imádata nem emel. Igazságai nem lelkesítenek. Oltára nem vonz. Eszméi nem impulválják, nem vezérlik többé a népek haladási ösztöneit, mívelődési aspirációit. A templom üres. A hit — meghalt állat. Hanem „nagy

az Ephezusban való Diána.“ A természettudomány e század vezérlő elve. A természet — minden.

Tehát — a kérdés az volt: van e szellemvilág, van e erkölcsi életelv, melynek autonómiaja, saját törvénye, logikája van, és önállólag alkot, vagy pedig — az anyag minden, és a physikai törvény az egyedüli életelv? És a mai tudomány, a modern liberalizmus tana valljuk meg — az utóbbi mellett döntött.

R. I.

Hogy lehetne az erkölcsi bajokat legbiztosabban megorvosolni?

Hogy napjainkban az erkölcsi bajok mindenfelé nagyon szétharapództak, a gyakori házfeltörések, rablások, pénzsikkasztások, öngyilkosságok, elfogatások és törvényes elítéltetések kétségtelenül mutatják. Most már az a kérdés áll elő: Hogy lehetne az eféle bajokat legbiztosabban megorvosolni? mert a jelek nagyon komolyak, s minél tovább huzódnék az ügy, annál komolyabbakká válnának. (Principiis obsta, sero medicina paratur.) Ide vágó nézetem ím következő:

1. Gondoskodni kellene afelől, hogy legalább minden nagyobb községekben és kisebb városokban óvodák mielőbb létesüljenek. És miután ilyesmi társadalmi úton lassan s nagy nehézséggel jár, nem volna-e jó, ha a superintendenciák egyetértve a vallás- és közoktatásügyi miniszteriummal (viribus unitis), megtartva a megtartandókat, karolnák fel ez ügyet? Ily hatalmas lökés, azt tartom, hogy üdvös eredmény nélkül nem maradhatna. Óvodákkal azért kezdem, mert az élet mindenfelé igazolja, hogy mire a gyermekek az iskolába felvezettetnek, némely része erkölcsileg már megvan bénítva. Vajmi nehéz pedig az ilyen vásott gyermekeket többé helyre hozni aztán.

2. A házi figyelemnek és fegyelemnek az eddiginél sokkal erősebbnek kellene lenni, mert hej bajos ám ott az iskolának boldogulni, ahol a ház vagy hanyag, vagy épen erkölcsileg romlott. Az ilyen méreg rendszeren a gyermekekbe is át szokott szivárogni, a kik aztán többnyire daczolnak tanítóikkal. S e téren vajmi gyönyörű misszió vár különösen a lelkészi karra.

3. Valamennyi iskolákban a fősúly mindig a vallásos erkölcsi tanításra és nevelésre volna fektetendő, mert ez az egyes embernek, családnak, egyháznak és államnak leg-erősebb alapja. Ahol ez vagy nincs vagy pedig hiányos, ott rendszeren halomra szokott dőlni az egész, míg ellenben, ahol ez erősen kezeltetik, ott minden más teljes virágzásnak néz elé. (Si Christum nescis, nihil est si cetera discis, szokták volt ez előtt mondani.) Mivelhogy pedig a legjobb tanítás és nevelés mellett is mindig fognak egyes vétkes kivételek akadni, jó volna:

4. Mindenfelé dolgozó házak felől is intézkedni, mert ha a közéletben jól szétneüzünk, azt látjuk, hogy legtöbb bűn a dologtalanságból és jól élhetési viszketegből származik (otium est pulvinar satanae). Vajmi nagy áldás volna már úgy egyesekre, mint az egész államra nézve, hogyha az illető megtévedtek ilyen házakba szállíttatnának, ahol a munkát okszerű vezetés mellett maguknak elsajátítanák, s mint javult egyének adatnának vissza az emberi társadalomnak. Ily eljárás nagyban gyérítené a rosszat, mert

a ki az ilyen intézetből ki lépne, soh' sem kíváncznék az többé oda vissza, míg ellenben az ingyenélés, szabad meleg lakás és más egyéb ellátás a gonosztevőt különösen a téli időben még csalogatja a fogházba. Szóljanak mások is a dologhoz! mert az ügy ránk nézve közönyös csakugyan nem lehet.

Sincerus.

Az egyetemes középiskolai bizottság javaslatai.

1884. évi január 15.—17. napjain Budapesten ülésezett bizottság működésének eredményét vázlatosan lapunk 4. számában — s az érettségi vizsgálatok szabályozására nézve kidolgozott, s az egyetemes egyház nevében a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz benyújtott véleményt egész terjedelmében lapunk 5. számában közöltük. — Tekintve azonban a bizottság egyházi tanügyünk rendezésében kiváló fontosságú hivatását, a megvitatott tárgyak nagy jelentőségét s a fejlesztés művében irányadó vezérszerepét: szükségesnek látjuk a jegyzőkönyv nyomán még kiegészítéskép a következő megállapodásokat is egyházunk közönségével megismertetni.

Az állami segély igénybevételére nézve azon alapelvből kiindulva, hogy az egyházfelekezeti főhatóságot maga az egyetemes közgyűlés képezi, s így ennek beleegyezése nélkül középiskoláinkkal állami segélyt tárgyzó szerződés jogérvényesen nem köthető kimondandónak véli, hogy az állami segélynek az egyház vagy az illető iskolai pártfogóság részéről való igénybevétele lehetőleg mellőztessék, és az csak oly helyen és esetben történjék, a hol azt felekezeti és tanügyi fontos okok elkerülhetetlenné teszik. — Ily elkerülhetlen szükség esetében is azonban csak a következő elvek megtartása mellett vehető az államsegély igénybe: 1. ha az igénybe veendő segély összege nem haladja meg az illető középiskola fenntartási szükségleteinek felét, s ha ennél fogva az intézet felekezeti jellege s az egyház önkormányzati joga sértetlenül megmarad; 2. ha az illető tanárok a kormány által a felekezettel közölt s kizárólag mindkét hitvallású evangélikus tanárok közül neveztetnek ki; 3. a kormányval kötendő minden szerződésnek jogerőre való emelkedése az egyetemes gyűlés, mint felekezeti főhatóság beleegyezésétől függ. — Hogy a fentebbi elvek és az egyetemes gyűlés által a kerületek javaslatai alapján kidolgozandó módokot egyes felmerülő esetekben helyesen alkalmaztattak-e, annak előleges megítélését egy újonnan szervezendő egyetemes bizottságra javasolja bízni, mely egyáltalában a segélyeztetés szükséges volta felett is véleményt mondjon. — A segélyezett tanintézetek tanárok szavazatjogának megállapítására nézve az egyetemes bizottság felkérendőnek véli a kerületeket, hogy erre vonatkozólag véleményt adni sziveskedjenek.

A rozsnói főgymnásiumnak államsegélyzési kérdésére nézve javaslatot, minthogy a rozsnói főgymnásiumnak az államsegélyezés ügyében a vallás és közoktatásügyi miniszteriummal kötött szerződésében az előbbeni pontban foglalt elvek kellő figyelembe vétettek az az egyetemes gyűlés által helybenhagyandónak véleményeztetik.

Azon kérdésre: kit tudósítson a vallás- és közoktatásügyi miniszter arról, hogy kiket küld az intézeteinkben tartando érettségi vizsgálatokhoz kormányképviselőül? azt véli a bizottság, „hogy a miniszter úr mind az egyetemes fel-

ügyelő urat, mind pedig a superintendens urakat értesítse. A superintendens urak pedig átiratban fogják a kormány rendelkezéséről az illető tanintézeteket értesíteni.“

Az osztályösszevonási folyamatok felterjesztésének módját illetőleg javasolja a bizottság, „hogy az osztályösszevonás tárgyában beadott folyamodványok az egyes tanintézetek igazgatóságai által, ezentúl az illető főtitst. superintendens úrhoz terjesztessenek fel, ki azokat a tanári testület és saját véleményével a közoktatási kormányhoz fogja felterjeszteni.“

Nem protestáns iskolákban a vallásoktatás szellemi részének biztosítása s a vallásoktatással egybekötött anyagi terhek viselését tekintve, az egyetemes bizottság azon nézetben van, hogy a vallásoktatás, valamint az is, mily módon és mily eszközökkel viszi azt keresztül, egyházunknak leg-sajátosabb belügye, azért az az egyes egyházközségek. illetőleg lelkészek gondoskodására bízandó. — Ami a vallásoktatás anyagi vagyis pénzbeli oldalát illeti, a tapasztalás tanúsítja, hogy ily célra államsegélyre számítanunk nem lehet s így a vallásoktatás költségeinek fedezésére a gyűlések a körülményeknek megfelelő tandíj kivetésére és beszédésére utasítandók. — Ami pedig a vallásoktatás kivételének módjait illeti, erre nézve a bizottság véleménye e következő: ott, a hol a baj kisebb, t. i. a hol egy evangélikus tanintézet mellett egy vagy két más vallású, községi vagy állami intézet létezik, ott az evangélikus intézet igazgatósága a nem felekezeti intézetek igazgatóságával érintkezve, combinative kieszközölheti, hogy az evangélikus tanulók felekezeti tanintézetünkben a rendes vallási tanórákban szintén megfelelő tandíj mellett nyerhessék a vallásoktatást; ahol a baj nagyobb, azaz, hol evangélikus tanintézetünk nincs, de több más felekezeti, állami vagy községi intézet van, ott a vallásoktatás költségeiről a kerületnek kellene gondoskodni; ahol pedig a baj oly nagy mint péld. Budapesten, hol tömérdek a községi, állami, vagy idegen felekezeti iskolák száma s az egyházakra és lelkészekre csaknem elviselhetlen teher hárul, az egyetemnek kellene a vallásoktatás költségeiről gondoskodni; — de hogy ezt az egyetem tehesse az egyetemes alapnak mielőbbi létesítése, ez okból is sürgősen ajánlatik a kerületeknek, illetőleg egyházközségeknek is lelkészeknek.

A tanügyi bizottságnak újból való szervezése tárgyában tekintettel arra, hogy a középiskolai törvény és az állami közigazgatás gyorsabb menete következtében, a tanügyet illetőleg, gyakrabban fordulhatnak elő olyan principiális kérdések, melyek fölött határozatot hozni egyedül az egyetemes gyűlés hatáskörébe tartoznék, de ily gyorsan és haladéktalanul elintézendő ügyekben a kerületi és egyetemes gyűlések kivételes egybehívása igen sok időbe és költségbe kerülne: szükségesnek látszik, hogy a jelen tanácskozó egyetemes bizottság állandósítsa k. vagyis szerveztesse az egyetemes egyházi felügyelő elnökte alatt egy egyetemes közoktatási bizottság, melynek tagjai volnának az egyházkerületek mindannyi superintendensei és világi felügyelői. a tanügyi bizottság tagjai és minden 8 osztályú gymnasium részéről egy-egy küldött. — Ezen egyetemes közoktatási bizottság intézkednék minden oly sürgős elvi jelentőségű tanügyben, mely az egyházegyetemet a tanügyi politika tekintetében érdekli, intézkednék különösen a középiskolai törvényben előforduló rendelkezésekre nézve,

— tartózában eljárásáról az egyetemes gyűlésnek beszámolni, illetőleg jelentést tenni. A jelenlegi tanügyi bizottság, mint az egyetemes közoktatásügyi bizottság alosztálya az adminisztratív tárgyak elintézésére fenmarad, de két szakosztályra, t. i. közép- és népiskolai szakosztályra oszlik, közös elnökkel és közös jegyzővel. A tanügyi bizottságnak elnöke az egyetemes felügyelőt akadályoztatása esetén némely teendőben, például az iskolák meglátogatásában, minek egyházunk fontosságot tulajdonít, helyettesítene. — Ezen indítvány elvben elfogadtatik, s az egyetemes közoktatási bizottság hatáskörének s e bizottságra vonatkozó minden részleteknek kidolgozásával az egyetemes tanügyi bizottság megbízandónak véleményeztetik.

B E L F Ő L D.

Miklósfalva (Moson-m.) A *sághi* sérelmes ügynél még nevezetesebb és következményeiben gyászosabb a miklósfalvai sérelmes ügy. E gyülekezet fenállásával egykoruak sérelmei is. Igaz, hogy azon időben, midőn a tek. szolgabírói hivatal pandúraival ijesztette az evangélikusokat s őket, mint „lázongókat“ és mint „rühös juhokat“ deressel és mogyoró-pálczával fenyegette, senki sem mert sérelmeivel előállani. S mint itt helyben, úgy szenvedtek a mosoni esperesség többi evang. hívei is a róm. katolikusok túlkapásai és követeléseinek következtében. Csak 1863-ban mertek testületileg fellépni és egy a cs. k. helytartóságához intézett beadványban sérelmeiket elősorolni. Amint 1865-ben jelen hivatalomat elfoglaltam, meg nem foghattam, hogy esperességünkben az 1790/91-ki XXVI. t.-cz., mely annak idején nekünk theologusoknak palládiumul lett feltüntetve, úgyszólván említésbe sem jó. Nem sokára megtudtam okát.

A megyében uralkodó ellenségeink egy jogászai fogással hatástalanná tették ama reánk nézve oly fontos törvényezikket azt állítva, hogy az *egyes evangélikusoktól* soha semmit sem követelnek, hanem egyedül a *politikai községet* ősidőktől szerződésileg elvállalt kötelezettségének teljesítésére kényszerítik.

A mi különösen a miklósfalvi evang. gyülekezetet illeti, a tek. vármegye mindég így szólt: „a kegyelmes földesuraság, mint a róm. kath. hitközségnek patrónusa annak idején (anno olim!) a regále-javadalmakat oly feltétel alatt „ajándékozta“ a községnek, hogy az a róm. kath. templomot és iskolát pappal és tanítóval együtt a község vagyonából tartsa fel. Minek következtében Miklósfalva községe, mely túlnyomólag evangélikus birtokosokból áll, a róm. kath. egyházat saját erszényéből volt kénytelen fenntartani és ápolni.

Elérkezett az az idő is, amidőn az esperesség evangélikus férfiai utána nézhetek, hol legyen ez megírva? s a megyei levéltárban is kutatták azt a régi törvényt, mely minket evangélikusokat az 1790/91-ki XXVI. t.-cz. jótéteményétől megfosztott volna; azonban az úrbéri tárgyalások okmányai között ily, a földesuraság és község között megállapított egyezségről *egy szócska sem volt található*, mit mint ellenbizonyítékot nem mulasztottunk el a megyei hatóságnak bemutatni.

Azonközben megszületett az 1868-ki LIII-ik t.-cz., mely 23-ik §-ában a róm. katolikus egyház jogait érintet-

lenül hagyja s az evangélikusok elhallgattatására kimondja, hogy a községi pénztárból a más felekezetűek is igazságos arányban (!) részesítendőek volnának. Sérelmeinkről hallgatnunk kellett.

1870-ben a megye részéről egy bizottság küldetett ki, melynek feladata lett volna, vegyes vallású községekben a két felekezet között az LIII-ik t.-cz. alapján megegyezést kezdeményezni. 1870-ik év okt.-hó 22-én jött a bizottság Miklósfalvára, azonban a községi képviselőnek evangélikus tagjai kijelentették a bizottságnak, hogy az evangélikusok templomukat és iskolájukat öröktől fogva maguk tartják fel, s a róm. kath. templom és iskola fenntartására annál kevésbé szoríthatók, mert az 1790/91-ik törvény által felmentettek és semmiféle szerződési kötelezettség nem kényszeríti őket; kívánják tehát, hogy a róm. kath. egyháztagok minden jogalapot nélkülöző követeléseit megszüntessenek és minden felekezet maga magát tartsa fen. — Az evangélikusok ezen nyilatkozata annyira felbőszítette az uradalmi ügyészt, hogy az felugorva kiáltá: „a mit magok itt követelnek, azt soha sem érik el!“ Az evangélikusok vonakodása az egyezség megkötésében, legkevésbé sem csüggesztette el ellenségeinket, előre is gondoskodva volt arról, hogy a minket fogva tartó háló ne szakíttathassék szét.

Míg az evangélikusok bátran tovább haladtak és jogos igazuk alapján a katolikusok követeléseit visszautasították, ellenségeink más uton hatottak sánczaink közé. Már egy évvel előbb az uradalmi ügyész megtudta nyerni a *község előjárójának* aláírását egy oly okmányra, melyben a községi előjáróság, illetőleg a község beismeri, hogy az a róm. kath. templomot és iskolát ember emlékezet óta fenntartja, s hogy ehez az evang. egyház *egyes tagjai* semmivel sem járultak stb. Ez volt és maradt az emeltyű, melylyel igazunkból kivetettek, különösen pedig azért, mert el lett mulasztva a község bírāja aláírásának megtámadása.

Engedje meg, hogy gyorsan végezzek zaklattatásunk történetével.

Az esperességbeli egyházak közül *egyedül Levél* érte el azt a czélt, mely felé 20 évig tartó perlekedéssel törekedett; Miklósfalva is a per útjára lett utasítva, míg a többi egyházak 1877-ben kiegyeztek.

1873. május-hó 23-án 13,619. sz. a. kelt miniszteri rendelet következtében „a miklósfalvi ügyet illetőleg, az említett községtől a további panaszlási jog megvonatik, mert a római kath. templom fenntartásának kötelezettségét a községi előjáró aláírásával elismerte.“ Azonban e rendeletben is hangsúlyoztatik, hogy „eddig nincs bebizonyítva, hogy a regálék a nevezett községnek oly feltétel alatt adattak volna át, hogy ezekből a róm. kath. templom fenntartásának költségeit fedezze.“

Miklósfalva a pör útjára lépett s daczára a legjobb és legügyesebb védelemnek s képviselőnek, s daczára a legkiválóbb jogtudósok ismételt biztatásának, hogy „*nyernie kell és nyerni fog*“, csakis annyit ért el, hogy nem csekély perköltségeket kellett fizetnie.

Igen érdekes hallani az ellenesek jogkövetelésének megállapítását, a kik ugyanis azt mondják, hogy a község évszázadok óta teljesítette e kötelezést, következőleg mindörökre teljesíteni tartozik. Az uradalmi ügyész 1882-ben így magyarázta ezt a dolgot a községi bírónak: „látja

biró úr, Magyarországon kettős törvény van, egy írott és egy nem írott; ez utóbbi az „usus“, mely „usus“ szerint tartozik Miklósfalva községe a róm. kath. templom pátronusának kötelezettségét teljesíteni“.

De nem kívánok tovább lapozgatni az igazságot folyó ezen gyászos küzdelem okmányaiban, záradékul csak azt jegyzem meg, hogy ezen evang. gyülekezet csüggedez és nyugtalanodik s ha helyzete jobbra nem változik, szomorú jövőnek néz elé. A községet nagy adósságba rántották bele, melytől ez egykönnyen aligha szabadul, s mely minden egyes család tálából a legjobb falatokat emésztí fel. Az itteni evang. családok jóléte a mostoha évek, a rendkívül sok tüzeset, uzsora és ügyvédek gazdálkodása által annyira meg van ingatva, hogy a legcsekélyebb lökésre is ezen hajdan virágzó és erős gyülekezetnek egy harmada koldusbotra jut. Számtalan sebből vérezünk és a legnagyobb legnehezebb sebeket az állami viszonyok ütötték rajtunk; nem sokára elvérzünk! Sokan ösztönszerűleg Amerikába való kivándorlással igyekeznek megmenteni még csekély vagyonukat. Minden biztatás hasztalan, kivagyakoznak oly hazából, melyben becsületesen, tisztességesen nem élhetnek meg; mert — ez a válasz — csak a végrehajtó, a községi pénztár s az egyházra robotolni, ez elviselhetetlen.

A fejsze a fa gyökerére van vetve!

A mi engem nem kevésbé aggaszt, az a róm. kath. káptalan fellépése, mely anyagi eszközök birtokában az eladósodott evangélikusok házeit és földbirtokát megszerezni törekszik. Mint biztosan értesültünk a helybeli róm. kath. lelkész a püspöki hivatal részéről annyi pénzzel van ellátva, hogy minden evang. vevőt könnyen legyőzhet. Csak néhány példa. Egy 36 holdnyi gazdaságért néhány év előtt 2800 frtot fizettek; a róm. kath. lelkész ez évben ugyanoly gazdaságért készpénzben 6000 frtot ajánlott. Hogy egy evang. paraszt gazdaságát megkaphassa, ugyanazon lelkész 20,000 frtot s még többet is ígért.

Leteszem a tollat; a jövő gyászos tekintete elkomorít, elkésérít. Isten adjon kedvezőbb időket és kedvezőbb viszonyokat!

Ulicsny Endre,
ev. lelkész.

A bonyhádi ev. algymnasium ötödik tanári állomására felajánlott adományokról III. közlemény. Szabó Sámuel ivén 8 frt 41 kr., Petrich Ferencz 10 frt, Haubner Rezső 10 frt, Geyer Sándor 5 frt, Sebestyén Dávid 2 frt, Mérnyi Ádám ivén 6 frt, Márton György 10 frt, Gombóc Miklós 8 frt, Raichich Károly 20 kr., Rökk Alajos 5 frt, Dóczy József 2 frt, Schneider János 3 frt, Tomka Gusztáv ivén 212 frt 43 kr., Geyer Gyula 5 frt, Simonsits Béla ivén 30 frt 18 kr., Támer János 10 frt, Ihász László ivén 3 frt, Matis Károly 2 frt, Szarvasy Sámuel ivén 12 frt, Apáti Károly ivén ismét 70 frt 50 kr., Fleischmann Lipót 10 frt, Bekk József 10 frt, dr. Schwetz Antal 5 frt, Galle Andor ivén 3 frt, Kühnel Ferencz 5 frt, dr. Pót Radó 10 frt, Perczel Mór tábornok 50 frt, Lajpczig István ivén 10 frt, Straicher Benő 5 frt, Dyczenty Ignác 5 frt, Brandeis Ferencz 1 frt, Roth Jakab 5 frt, Gehringer János 2 frt, Dajovits Ferencz 2 frt, Kottler Otto 16 frt 10 kr., Schichtherl Károly 1 frt, Nagy Lajos 50 kr., Biróy Béla 1 frt, dr. Moldoványi 2 frt, Becht Henrik ivén 11 frt 78 kr., Fynáli Jónás 2 frt, Bonyhád Gyula 5 frt, Kis

Lajos 5 frt, Ihrig Vilmosné 9 frt, Straicher Lajos 5 frt, Jagitza Vincze 2 frt. Összesen: 5464 frt 47 kr.

Bonyhád, jan. 29. 1884.

Marhauser Imre,
bizotts. pénztárnok.

Az Eötvös-alap pályázati hirdetése. Az Eötvös-alapot gyűjtő központi bizottság alapszabályainak értelmében az 1883. évben befolyt kamatok, kegyes adományok s a rendes tagok évdíjainak feléből, valamint a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ő nagyméltósága által utalványozott 1500 frt államsegélyből (összesen 3250 frtból) 1 kétszáz forintos és 22 egyszáz forintos ösztöndíjt, továbbá 4 egyszáz forintos és 9 ötven forintos segélyösszeget alkotott s ezennel felhívja az ösztöndíjakra és segélyösszegekre jogosan igényt tartható egyéneket, hogy a jótétemények elnyerése céljából az „Eötvös-alap“ központi gyűjtő bizottságához intézendő folyamodványukat *Luttenberger Ágost* bizottsági titkárhoz (Budapest, Deákter 3) legkésőbb f. évi május 10-ig küldjék be. Ugyancsak az Eötvös-alap gyűjtő bizottságához intézendők az Eötvös-alap intézménnyel szoros kapcsolatban álló Lederer Ábrahám, Örley János és Békey Imre-féle alapítványok jótéteményeinek elnyerése céljából benyújtandó folyamodványok is.

Ezen jótéteményekért pályázni szándékozók a következőket vegyék figyelembe:

1. A magyarországi néptanítók országos Eötvös-alap intézmények, valamint az ezzel szoros kapcsolatban álló alapítványok ösztöndíjaiban és segélyösszegeiben egyedül csak azon magyarországi népoktatási intézetekben működő nevelők, kisededővők, tanítónők, tanítók és tanárok gyermekei, illetőleg özvegyei, árvái avagy keresetre képtelen nyomorék utódai részesülhetnek, a kik az Eötvös-alap intézmény rendes tagjaiul beiratkoztak s az intézmény központi pénztárába az egy forintos évdíjat rendszeren beszolgáltatták. Állomás nélkül levő, elnyomorodott tanítók is csak azon esetben tarthatnak igényt az Eötvös-alap segélyösszegeire, ha annak rendes évdíjaikkal való támogatását el nem mulasztották.

2. Az egy kétszáz forintos és az első 6 egyszáz forintos ösztöndíjakra a hazai egyetemeken tanuló azon ifjak pályázhatnak, a kik az Eötvös-alap jótéteményeire az első pont értelmében jogosan igényt tarthatnak.

3. Tizenhat egyszáz forintos ösztöndíjra pályázhatnak akademiákon, tanító- és tanítónőképző intézetekben, a közép-tanodák 4 felső osztályaiban, a polgári iskolák 5. és 6. osztályaiban tanuló azon növendékek, kiknek szülei vagy övéik az Eötvös-alap intézménynek rendes tagjaiként az évi járulékokat pontosan beszolgáltatták. E pályázatból az ezen pontban fel nem sorolt azon tanintézetek növendékei sincsenek kizárva, a melyek tanítóiktól a fülvételnél megkövetelik, hogy a középtanodák vagy polgári iskolák négy első osztályából bizonyítványokat mutassanak fel.

4. A 4 egyszáz forintos és 9 ötven forint segélyösszegért folyamodhatnak azon keresetre képtelen szegény sorsu tanítók, tanítók özvegyei, árvái avagy keresetre nem képes nyomorék utódai, a kik az első pontban foglaltak értelmében az Eötvös-alap jótéteményeit igénybe vehetik.

5. Az ösztöndíjakért folyamodók mellékelni tartoznak a) 1882/3. tanévről szóló iskolai bizonyítványokat, b) a jelen tanévről szóló iskolai bizonyítványt s az illető tanintézet tanári karának ajánló levelét, c) származásukat igazoló

anyakönyvi kivonatot d) azon iskolai hatóságnak és tan-
testületnek avagy tan. egyletnek ajánló levelét, a melyhez
szülei tartoznak, illetőleg tartoztak, e) azon okmányt, mely
igazolja, hogy övéik az Eötvös-alap intézményt rendesen
fizetik. Ezen okmányért illetők egyenesen az Eötvös-alap
pénztárnokához, Örley János igazgató úrhoz fordulhatnak.
Az ösztöndíjakért folyamodók folyamodványaik beküldésére
az illető tanintézet igazgatóságát kérjek fel.

6. A segélyösszegért folyamodóknak a következő ok-
mányokat kell mellékelniök: a) Szegénységi bizonyítványt,
az illetékes iskolai hatóságnak és valamely tanítói egye-
sületnek vagy testületnek ajánló levelét, az Eötvös-alapra
történt fizetéseikről szóló okmányt, melyért az alap pénz-
tárnokához fordulhatnak. A segélyösszegért folyamodók
folyamodványaik beküldésére kérjék fel az illetékes egy-
házi vagy királyi tanfelügyelőségeket.

7. Alapszabályaink értelmében az Eötvös-alap ösztön-
díjai és segélyösszegei a különben jogosultaknál nemzeti-
ségi és felekezeti különbség nélkül fognak odaitéltetni f. évi
június 1-én III. egyetemes tanítói gyűlés végrehajtó bizott-
sága által. A folyamodók az eredmény felől haladéktala-
nul értesítettetni fognak az Eötvös-alap gyűjtő bizottság
elnöksége által.

8. Az Eötvös-alap jótéteményeiért folyamodók közül
azok, a kik 1876-tól fogva rendesen befizették évdíjaikat,
hasonló minősítvény mellett előnyben részesülnek. Ezen
előnyben részesülnek azok is, kik az elmulasztott fizetése-
ket utólagosan legkésőbb f. évi április 1-ig pótolják.

9. Oly egyének, kik e pályázat kihirdetése után lép-
nek az Eötvös-alap intézményt fentartó rendes tagok közé,
a jelen 1884. évben még nem számíthatnak az intézmény
jótéteményeire.

10. Az Eötvös-alap intézménnyel szoros kapcsolat-
ban álló egyezer forint Lederer Ábrahám és Örley János-
féle egy évi kamatait 50—60 frtot, a fentebbi ösztöndíjak-
ért folyamodók közül azok fogják a jelen évben megnyerni,
a kiknek azt az alapítók, az osztóbizottság javaslatának
figyelembe vételével oda fogják itélni.

11. A Békey Imre-féle 500 frtos alapítvány 30 frtnyi
évi jövedelme fölött pedig az alapító levél értelmé szerint
úgy intézkedik az Eötvös-alap jótéteményeit osztó bizott-
ság, hogy a segélyösszegekért folyamodók ügyiratait be-
mutatattja Nsgs Békey Imre kir. tanfelügyelő úrnak, a ki
a folyamodók közül kijelöli azon egyéneket, kik helyett az
Eötvös-alap évdíjait a Békey Imre alapítvány jövedel-
méből fogja ezentúl az Eötvös-alap pénztára befizetni.

12. Azon esetben, ha az Eötvös-alap új alapszabályai
f. é. május 10-ig a magas kormány által megerősítetnek
az ösztöndíjak és segélyösszegek kiosztását f. é. aug. hónap
20. napján fogja a II. országos tanítói gyűlés által kikül-
dött Eötvös-alapügyi országos bizottság eszközölni. —
Budapest 1884. február 2-án. — *Péterfi Sándor*, elnök.
Lederer Ábrahám, alelnök. *Luttenberger Ágost*, titkár. *Örley
János*, pénztárnok (Ősz-utczai népiskola).

Utóhang a Luther-ünnepélyhez. — A *czeplédi* egyház is
megünnepelte nagy reformátorunk születésének 400 eszten-
dős évfordulóját múlt évi november 4-kétől 11-kéig terjedő
hét minden napján. A főünnep november 11-én tartatott,

mikor a lelkész Efezus 4, 1, 22—24 alapján ama tételről
szónokolt: „A nagy múlt nagy jövőre kötelez.“ S hogy
a nagy nap ünnepelése maradandó emléket hagyjon maga
után a hívek önkénytes adományaiból Lutheralap létesítte-
tett. Ez alaphoz nagyobb összegekkel járultak: Szomorú
János 100, Felicides Sándor felügyelő 50, Vermes Mihály 50,
Vermes István 50, Török József lelkész 50, Vermes An-
drás 40, Elefánt György 10, Major Mihály 10, özv. Ver-
mes Andrásné 10, Gombos család 100, Hegedűs Károly kép-
viselő 100, b. Prónay Dezső 20, b. Prónay Gábor 10, Bá-
thori Mihály 10 frttal. Az így gyűlt 705 frt. kamatok
kamatjával s időközi önkénytes adományokkal Luther Már-
ton születésének 500 esztendő évfordulójáig leszen szapo-
ritandó, s akkor a fölszaporodott alap $\frac{9}{10}$ része az egyház
által egyházi, felekezeti-iskolai, jótékonyági, szóval az egy-
ház és híveinek és szolgálóinak javát előmozdító czélokra
leszen fordítandó, $\frac{1}{10}$ része pedig ugyanazon czélokra újabb
100 évig a fönti módon tőkésítendő s az $\frac{1}{10}$ rész ekkor is
és mint az idők végezéséig 100 évről 100 évre hasonló
módon alapúl hagyandó. Az alap takarékpénztárilag keze-
lendő s kivételesen csak előre sejtett veszély idején enged-
tetik meg, hogy az egyházkerület, melynek ellenőrzése,
oltalma alá helyeztetik, illetőleg ennek elnöksége enged-
mével földbirtokba fektetessék, mikor is annak hasznobé-
re kamatok kamatjával megint csak takarékpénztárilag szapo-
ritandó s a földbirtokba fektetett összeggel együtt teszi a
 $\frac{9}{10}$ részben fönt írt módon hosszalándó, $\frac{1}{10}$ részben tovább
tőkésítendő örökhalapot.

Bíz ez kissé merész terv, de nem páratlan, levén
ilyetén örökhalapja több egyháznak, minden nagyobb tan-
intézetnek. Különben is a czeplédi egyháznak jelenben
rendkívüli szükséglete nincs semmi, folyó kiadásainak fődő-
zésére pedig folyó bevétellel bőségesen rendelkezik. Annak
tehát a hívek nézete szerint semmi különös értelme sem
lett volna, hogy a jelen egyháznak 705 frtot összeadako-
zának, azért adakozták azt össze a jövőnek. Emberé a
munka, Istené az áldás! Ha ő akarja, e 705 frttal nagy
dolgoknak vettetett meg alapja; ha másképp akarja s a szép
tervet romba dönteti, legyen meg az ő akaratja!

K Ü L F Ö L D.

Németország. — A berlini egyházi főtanács a lelkészi
fizetések javítását indítványozta a királyi kormánynál.
A kormány, úgy látszik, ezen javaslatot a katolikus pap-
ságra is ki akarja terjeszteni és egyelőre a többi német
államok megfelelő viszonyaiknak megállapítását kívánja,
melyek a netaláni elhatározások zsinórmértékeül szolgál-
janak. A kormány szándéka, kétségkívül, pártkülömbőség
nélkül mindenütt élénk támogatásra számíthat. A minimal-
fizetések az evang. egyházban oly csekélyek, hogy fiatal
a hivatalba lépő lelkészek alig képesek tulajdon háztartást
kezdeni. A lelkész, a ki ezen minimalfizetésre van utalva,
nehezebben tud megélni, mint tanuló éveiben az egyete-
men, ahol mégis tekintélyes ösztöndíjak által segélyezettett.
1200 márknyi fizetés vajmi kevés, és visszautasíthatlan
szükség, hogy a lelkésztől a sanyarú nélkülözés távol
tartassék, hogy nyomasztó gond nélkül hivatalának
élhessen.

Az aacheni evang. gyülekezet képviselői egyhangúlag egy új evang. templom építését határozták el. Az építés költségeit — a telket nem kell megvenni — évenkénti 10,000 márknyi adóval akarják fedezni. Az adókötelesek két legalsóbb rétegének kizárásával, az állami adóhoz csatolandó pótlék 11%-ról 22%-ra emeltetik. Az evang. gyülekezetnek igen tehetős tagjai vannak, a kik valószínűleg önkénytes adakozásokkal is hozzá fognak járulni a szándék kiviteléhez.

A brandenburgi három egyesült gyülekezet képviselő-testülete az egyházi adó kivételét határozta el, még pedig 11%-kal az osztály- és jövedelmi adótól, de úgy hogy a két legalsóbb réteg ment legyen ezen adótól. Ezzel szemben a templomban végzett keresztelesek és esketések, valamint harmadosztályú temetések után járó palástdíjak, úrvacsorai offertoriumok és perzselyek eltöröltetnének. Azonkívül jelenleg az egyházi pénztárt terhelő zsinati költségek és nyugdíj-járulékok az adóból lesznek fedezendőek.

A weimari nagyherceg dr. Lipsius Rikárd Adalbert jénai rendes tanárt és egyháztanácsost titkos egyháztanácsosnak nevezte ki. — Dr. Schenkel, heidelbergi tanár, az ev. lelkészi seminarium igazgatóságáról lemondott s helyébe dr. Bassermann tanár hivatott meg.

A szász-meiningai hercegségben jelenleg 46 lelkészi állomás van üresedésben. A többi thüringiai államokban hasonló hiány érezhető.

A württembergi segélyzőegylet, melynek célja lutheránus theol. tanulókat Ausztriából és más országokból támogatni, az 1883. évben is folytatta csendes működését. Ez évben 7 ifju nyert segélyt, még pedig 1 Felső-Ausztriából, 3 Csehországból, 2 Magyarországból és 1 Sziléziából. Három folyamodót anyagi eszközök hiányában későbbi időkre kellett utalni. Az egylet szegény jövedelme eddig nem engedte 300 márknál nagyobb segélyben részesíteni a folyamadókat, miért is ezek kénytelenek voltak más helyütt is támogatást keresni.

A szász tartomány consistoriuma már 1882. év márczius havában felhívást bocsátott ki egy Luther-alap gyűjtésére, melynek jövedelméből tartománybeli lelkészek árva-leányai nyernének segélyt. A gyűjtött alapok bevételeiből, melyeknek szaporítása azonban új adakozások által még várható, már ez évi april hava 1-jétől fogva 500 márknyi összeg áll rendelkezésre és a consistorium ezen összeget 50 márknyi részletekben fogja kiosztani.

A drezdai második kamra valamennyi pártbeli képviselői — a socialdemokraták kivételével — a kormányt arra kérték fel, hogy lehetőleg még a jelen országgyűlés elé terjesszen be oly törvényjavaslatot, melynek értelmében oly személyek, kik szándékosan vagy rendetlen életmód és efélék következtében oly helyzetbe jutottak, hogy köztartozásaikat le nem róvhatják, a korcsma és táncz-helyek látogatására vonatkozó tilalom alá eszenek.

A tíz porosz egyetemen (Berlin, Breslau, Bonn, Göttingen, Greifswald, Halle, Kiel, Königsberg, Marburg, Münster) a téli szemeszterre beiratott 12,768 hallgató. Az evang. theologusok száma a 9 egyetemen (a münsteri akadémia kivételével) 1932; ezek közül Halleban 538 és Berlinben 530 van. — Róm. kath. theologusok száma 335. Az egyes egyetemeken a hallgatók következő számmal vannak: Berlin 4635, Halle 1544, Breslau 1479, Göttingen 1064,

Bonn 1037, Königsberg 909, Greifswald 725, Marburg 720, Kiel 375, Münster 280.

A bajor képviselőház január 16-án tartott ülésében Gabler indítványa, melynél fogva a postai hivatalos órák eddig vasárnapokra és ünnepekre behozott megszorítása nemcsak valamennyi keresztyén felekezet közös ünnepnapjaira, hanem egyes felekezetek külön ünnepeire is oly helyeken, a hol ezen felekezetek túlsúlyban vannak, kiterjesztessék, és hogy azonkívül a postánál alkalmazottaknak, kiknek felekezete szolgálatuk helyén nem a tulnyomó, a szolgálati időre vonatkozó fentebbi felmentvény lehetőleg megadassék, — azon megtoldással elfogadtatott, hogy a vasárnapi póstaszolgálatot, négy órára megszoríttassék. — A királyi államminiszter oda nyilatkozott, hogy ezen új megszorítás ellen nincs kifogása.

Svájcz. — A zürichi 1883-ik év nyarán tartott országos kiállításon egy bibliu-kioszkt állítottak, melynek költségeit a svájci német és francia biblia-társulatok fedezték. Az összes jövedelem 12,400 frankot tett. A most megjelent értesítés szerint elkelt e kioszkból 294 biblia, 1291 új testamentom (500 ajándékban), 435 zsoltár, 70,996 evangyéliom (69,524 ajándékban). — A számadás hiány nélkül lett befejezve.

Angolország. — A folyó év decz. 31-ke Wiclif halálának 500-ik évfordulója lesz, melyet Angolországban a Luther-ünnepélyekhez hasonló fénynyel készülnek megtartani. — E végből a londoni Luther-bizottság, a Wiclif-társaság és más kiváló vallásos társulatok tagjaiból egy Wiclif-bizottság alakult. Egyelőre máj. 21-kére egy általános ünnepi gyűlést hívnak össze, melyből Angolország protestáns lelkészeit felhivnák, hogy 1884. decz. 25–31-ig alkalmi beszédekben tárgyalják a reformáció nagy előhírnökének életét, küzdelmeit és hatását. —

Spanyolország. — Az új spanyol miniszterium Canovas del Castilló vezetése alatt törekvésének céljául a szabadság fentartása mellet a rend biztosítását és a monarchia megszilárdítását jelezte. Az egyetem- és tanügyre lényeges változások várnak.

Oroszország. — A warsói hivatalos lap legújabb száma megerősíti, hogy új év óta osztrák-magyar zsidóknak a letelepedés Oroszországban el van tiltva. A már letelepedtek kötelesek, vagy az orosz állampolgárságért folyamodni, vagy kénytelenek Oroszországot elhagyni, miről már az osztrák-magyar kormány értesítve is van.

V E G Y É S E K.

— A Luther-társaság céljaira befolyt adományok (5. kimutatás):

Dr. Jeszenszky Pál	3 frt. — kr.
Öt kimutatás	207 „ 83 -
Összeg	210 frt. 83 kr.

Ez összeg takarékpénztárban van a társaság czimén és javára betéve. — Máté ev. XIII. 31, 32.

— Luther-társaság tagjaiul jelentkeztek: 111. dr. Jeszenszky Pál, p. t., 112. Alitisz István, p. t., 113. özvegy Javornyik Mária, p. t.

— Ö Felsege a jöthi egyház- és iskola-építésére 100 frtot legkegyelmesebben ajánlkozni méltóztatott.

— A zölyomi evang. esperesség folyó hó 7-én tartotta rendkívüli közgyűlését Besztercebányán.

— **A trencsényi ág. hitv. evang. esperesség** 1883-ik évi népesedési mozgalma. Az esperesség 14 egyházában 20804 evang. lélek van. Született 991 gyermek, s ezek közül 77 törvénytelen; meghalt 859 egyén. Confirmáltatott 363 gyermek. Úrvacsorájához járultak 31170-en. Eskettetett 211 pár, ezek között 33 vegyes. Iskola kötelesek 6—12 évig 2353, 13—15 évesek 971-en; iskolát látogatott 6—12 évig 2010, — tehát nem járt 343, 13—15-ig 326, — tehát nem járt 645.

— **A dunamelléki ev. reform. superintendens** választása alkalmából beérkezett szavazatokat az e célra *Vizsolyi Gusztáv* elnöklete alatt kiküldött bizottság folyó hó 5-én bontotta fel. — Beadatott 248 szavazat; *Dancsháza* nem szavazott. — *Faks, Magyar-Hidas és Tinnye* szavazatai kifogásoltak s függőben hagyattak. — Egyházmegyék szerint következőleg oszlottak meg a szavazatok: *Alsó-baranyaiból* Szász Károly nyert 15, Filó Lajos 11, Baksay Sándor 3, Szilávy Aron 1 szavazatot; *Felső-baranyaiból* kapott Szász 29, Filó 14, Baksay 20 szavazatot; *Kecske-métiből*: Szász 10, Filó 6, Baksay 2 szavazatot; *Pestiből*: Szász 21, Filó 4 szavazatot; *Soltiból*: Szász 13, Filó 3, Baksay 9 szavazatot; *Külső-somogyiból*: Szász 6, Filó 19, Baksay 5, Fördös Lajos 1 szavazatot; *Tolnaiból*: Szász 10, Filó 5, Baksay 6 szavazatot; *Vértessaljaiból*: Szász 7, Filó 25 szavazatot. — E szerint az érvényes 245 szavazatból esett: *Szász Károlyra* 111, *Filó Lajosra* 87, *Baksay Sándorra* 45, *Szilávy Áronra* 1, *Fördös Lajosra* 1 szavazat. Általános többség nem léteben a zsinati törvények határozata szerint új szavazásnak kell történnie; azonban e tekintetben új akadály merült fel. — Ugyanis a szavazatbontó bizottság elnöke *Vizsolyi G.* beterjesztette Szász Károlynak hozzá intézett levelét, melyben ez kijelenti, hogy korábbi kijelentésénél megmaradva, azon esetben, ha általános többséget nem nyerne, kéri magát új választás alá nem bocsátatni. — Ily körülmények között a bizottság nem érezvén magát az intézkedésre jogosítottnak, az eredményről az egyházkerületi elnökségnek tesz jelentést, s az összehívandó egyházkerületi gyűléstől várja a további intézkedést.

— **A soproni alsó ev. egyházmegyéből** vesszük a tudósítást azon megtiszteltetésről mi nt. *Trsztýénszky Gyula* érdemült esperes s nagygeresdi lelkész ismert egyházi írórt érte. A Vas megyében Szombathelyen megjelenő képes lap, mely humoros irányu ugyan, — de a lap homlokán vezércikkül mindig a vas megyei arisztokratia, kath. főpapság — az irodalom s társadalmi élet kiemelkedő vezérfőfőinek életrajzait s arcképeit szokta közölni, — nevezett lap mult év utolsó napjaiban hozta *Trsztýénszky Gyula* esperes úr élethün talált arcképét és terjedelmes életrajzát. Az életrajz meleg hangu elismeréssel tünteti fel hivatott lelkész-társunk jellemvonásait, melyek őt úgy is mint egyházi írórt és szónokot, kiválón pedig ki személyes modora által a társadalom minden osztálya — a vallásfelekezetek minden tagjai közt a tiszteltetés és közkedvesség magas színvonalára emeli fel hírét — nevét. Az életrajzot közlő lap mint írja: mulaszthatatlan és kedves kötelességet teljesít, midőn a megye kitünő jelesei sorában bemutathatja a prot. lelkészek egyik mintaképét, kit mint Vas megye szülöttét és megyei birtokost — Vas megye is büszkén *magáénak* tart.

— **Erdővég Bingulai lelkésznek** a hivataláról leköszönt *Jeszenszky György* helyébe, *Kvaacsala Károly* volt petrováci segédlelkész egyhangulag lett megválasztva, ennek helyébe pedig segédül *Petrováczra, Kracsmer Emil* lett meghíva.

— **A zurányi evang. egyházgyülekezet** folyó évi febr. hó 2-kán megtartott közgyűlésében határozatilag kimondotta, hogy főleg tekintettel jelenlegi tanítójának testi fogyatkozására (az utóbbi időben hallási érzéke igen feltűnőleg meggyengült), a folyó év nyarán egy második tanítót is fog választani és meghívni, olyformán, hogy az illető megválasztandó már e folyó év szeptember hava elején

működését megkezdendi. — *Janisch Gusztáv* úrnak, eddigi tanítójának minden hívány szerinti jövedelmei ez által érintetlenek és csonkítatlanok maradandnak, annyival is inkább, mert 17 évi itteni működése óta mint tiszteltreméltó jellemű és iparkodó férfi a jóknak becsülését és szeretetét kiérdemlé magának. — Zurány, február hó 4-én 1884.

Bodiczky, ev. lelkész.

— **A budapesti evang. reformált egyházközség** január hó 27-ki közgyűlésében az újonnan szervezett második lelkészi állomás betöltésénél egyhangulag *Pap Károlyt*, sziget-szent-miklósi lelkészt választotta lelképásztorául. Az első lelkészi állomás a megválasztandó püspöknek van fel-tartva.

— **Farnad** melynek Ő Felsége is 300 frtot kegyeskedett adományozni, leégett templomával és iskolájával meglehetősen rendben van; — csak a toronyra és harangokra nem jutott.

Barsi esperesség tanítói közt következő változások történtek: A *fakóvezekényi Rohács Ödön* átment a honti *Csankra*; — a távozottnak helyét a *lévai Frecska István* foglalta el. — Léva csak a tanév vége felé szándékozik választani; addig a lelkész látja el az iskolát.

† **Orphanides Károly**, a besztercebányai evang. egyházban presbyter, iskolaszéki tag és felsőbb leányiskola tanítója folyó hó 3-án életének 48., működésének 25. évében elhunyt, 5-én eltemettetett. — A szélesebb körben is előnyösen ismert és tisztelt tanfőúr méltán gyászolja az egyház és iskola, pályatársai és növendékei. — Béke lengjen porán, áldás emléken!

— † **Az egyetemes egyház theologiai akadémiaja** f. hó 2-án gyászba öltözött. Derék polgára: **Kürtösy Gyula** e nap délelőtti 1/2 11 órakor hosszas szenvedés után jobb létre szenderült. — Igaz, hogy a 21 éves ifjúnak még csak fejlődő volt jelleme és szelleme, de mindkettő alapjával és irányával a legszebb reményekre jogosított. Szülőit kora ifjúságában vesztette el, s amint egyrészt el és körülmény nehezebbé tette pályafutását, úgy másrészt épen ez adta meg neki azt a korai önállóságot, melynél fogva saját fejével gondolkodott, világos és tiszta életnézetre törekedve; saját szívével érzett, választott pályájához lángoló szeretettel ragaszkodva. A pozsonyi egyház fő- és nagytisztelű lelkészeitől és szépszámu közönségtől kísérve, tanáraitól megkönyezve, pályatársaitól megsiratva folyó hó 4-kén délután 4 órakor vitetett ki a temetőbe, melynek kápolnájában a lelkész által végzett egyházi beszéd és ima — *Bortnyik György* IV. éves hittanhallgatónak meleg búcsúszózata után átadott a csendes sirnak. Legyen pihenése édes, emléke áldott!

— **A mi jó szász testvéreink** a magyar ajku egyház-hívek iránt különös módon mutatják ki gondoskodó szereteteket, — mint azt a következő eset bizonyítja. — A *kis-kapusi ág. hitv. ev. gyülekezet* lelkészi állomása folyó év január 28-án lett betöltve. — A hivatalra három, kitünő bizonyítványokkal bíró segédlelkész is pályázott; azonban a circumspectus szász consistorium magyarországi szárnázásukban kánoni akadályt látott s őket a jelöltségből kizárta; mert hát a magyarországi papok mit keresnek Erdélyben? Inkább két erdélyi tanítót jelölt, kik közül a kapusiaknak *szabad* választást engedett, holott a jelöltek csakis 6 *gymnásiumi* osztályt végeztek (legalább így mondják a napi lapok). — A *kis-kapusi* magyar ajku egyházközség előkelőbbjei ez eljárásban törvénysértést látva, és méltán, a főconsistoriumhoz felebbeztek, azonban az eredmény, a varju varjunak ki nem ássa szemét — példabeszéd után előre tudható. — Bezzeg ha ilyent tennének a magyarhoni hatóságok a nem magyar ajku gyülekezetekkel, volna jaj és panasz, volna „Vergewaltigung“ és „Massregelung“ — lárma a lapokban Berlintől egész Hermannstadtig. — *Ugyan nem volna-e itt az ideje, hogy a szász atyafiak ölelő karjaiból kimentsük azokat, kik testünkből való test és vérünkből való vér.*